

Gróðurstyrking á Húsey 2014.

Framkvæmdir og árangur 2014.

Áætlun 2015

Lykilsíða

Skýrsla LV nr: LV-2014-097

Dags: nóvember 2014

Fjöldi síðna: 6

Upplag: Rafræn

Dreifing:

- ☒ Birt á vef LV
☐ Opin
☐ Takmörkuð til

Titill: Gróðurstyrking á Húsey 2014. Framkvæmdir og árangur 2014. Áætlun 2015

Höfundar/fyrirtæki: Rúnar Ingi Hjartarson / Landgræðsla ríkisins

Verkefnisstjóri: Árni Óðinsson

Unnið fyrir: Landsvirkjun

Samvinnuaðilar: _____

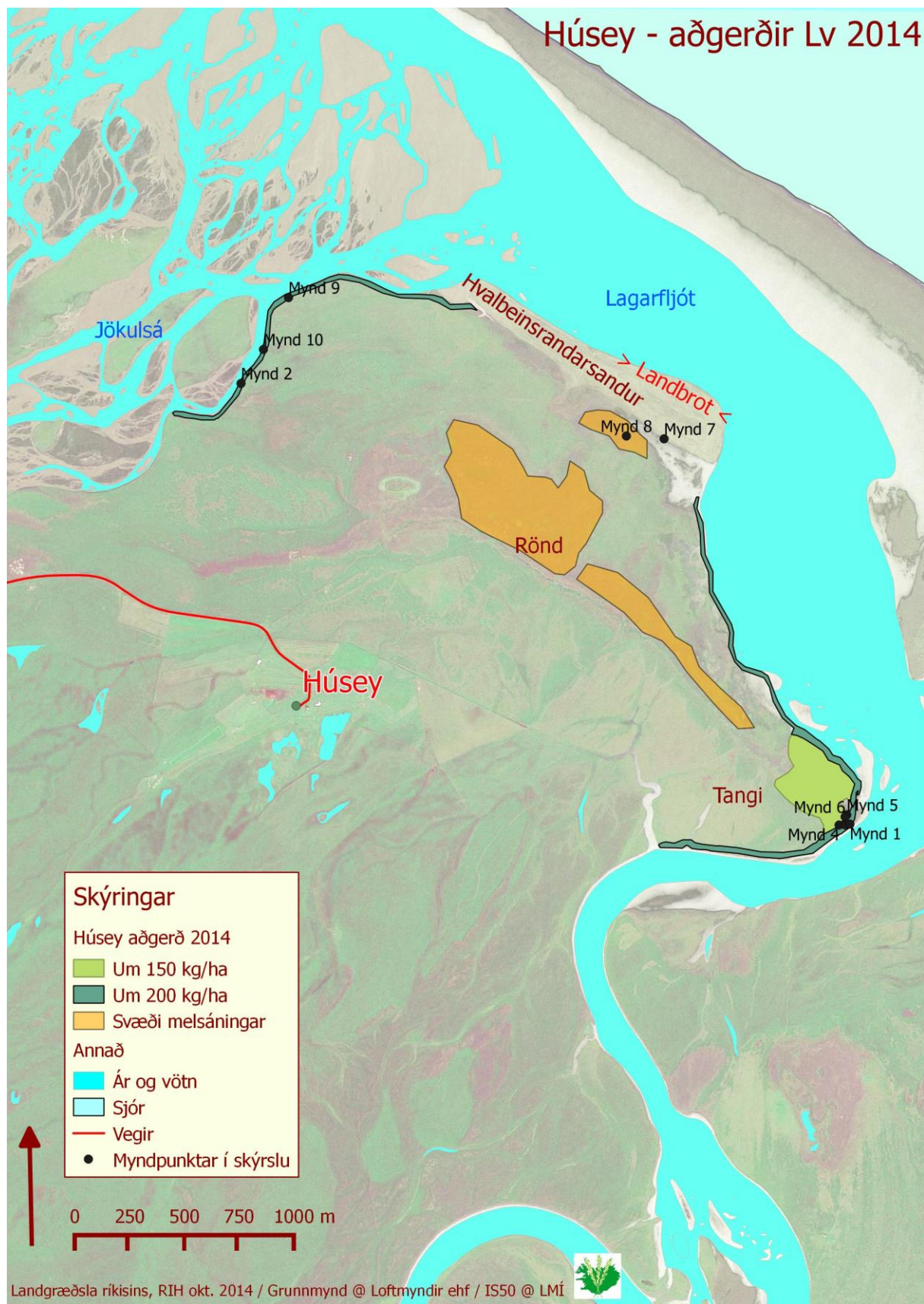
Útdráttur: Með tilkomu Kárahnjúkavirkjunar og að Jökulsá á Dal er nú veitt í Lagarfljót hefur orðið vart við breytingar á gróðurfari í landi Húseyjar á Úthéraði. Mótvægisáðgerðir hafa undanfarin ár falist í áburðargjöf og sáningu melgresis í rofsvæði. Á vegum Landsvirkjunar var 3 tonnum af áburði dreift á Húsey, á svæðinu umhverfis Tangann með bökkum Lagarfljóts og við bakka Jökulsár á Dal. Landgræðsla ríkisins hefur umsjón með verkinu fyrir hönd Landvirkjunar

Lykilorð: gróðurstyrking, dreifing, áburður, uppgræðsla, Húsey, sáning, melgresi

ISBN nr:

Samþykki verkefnisstjóra
Landsvirkjunar

Mynd 11. Gróðurstyrking á Húseyjarlandi sumarið 2014.

Gróðurstyrking á Húsey

Framkvæmdir og árangur 2014. Áætlun 2015.

Landgræðsla ríkisins 2014
Lr 2014/22

Landgræðsla ríkisins

Skýrsla nr.	<u>LR-2014/22</u>	Dagsetning:	<u>31. október 2014</u>
Fjöldi blaðsíðna:	6		
Heiti:	<u>Gróðurstyrking á Húsey 2014. Framkvæmdir og árangur 2014. Áætlun 2015.</u>		
Höfundur:	<u>Rúnar Ingi Hjartarson</u>		
Ljósmyndir:	<u>Rúnar Ingi Hjartarson</u>		
Verkefnisstjóri:	<u>Rúnar Ingi Hjartarson</u>		
Unnið fyrir:	<u>Landsvirkjun</u>		
Samstarfsaðilar:	<u></u>		
Útdráttur:	Með tilkomu Kárahnjúkavirkjunar og að Jökulsá á Dal er nú veitt í Lagarfljót hefur orðið vart við breytingar á gróðurfari í landi Húseyjar á Úthéraði. Mótvægisaðgerðir hafa undanfarin ár falist í áburðargjöf og sáningu melgresis í rofsvæði. Á vegum Landsvirkjunar var 3 tonnum af áburði dreift á Húsey, á svæðinu umhverfis Tangann með bökkum Lagarfljóts og við bakka Jökulsár á Dal. Landgræðsla ríkisins hefur umsjón með verkefninu fyrir hönd Landvirkjunar		
Efnisorð:	Gróðurstyrking, dreifing, áburður, uppgræðsla, Húsey, sáning, melgresi.		

Verkefnisstjóri:

Rúnar Ingi Hjartarson

Efnisyfirlit

1	Inngangur	1
2	Áætlanir og undirbúningur	1
3	Aðstæður	1
4	Framkvæmdir 2014	2
5	Árangur og samantekt	3
6	Áætlun 2015 - tillaga	6

1 Inngangur

Árið 2010 hóf Landsvirkjun mótvægisáðgerðir í landi Húseyjar á Fljótsdalshérði. Þær eru liður í viðbragði vegna aukinnar flóða- og landbrotshættu með bökkum Lagarfljóts í kjölfar Kárahnjúkavirkjunar. Áðgerðirnar felast aðallalega í áburðargjöf á Tanga og ströndina umhverfis hann. Einnig á strandlengjuna við Jöklu þar sem vart hefur áfoks upp úr áreyrum inn á gróðurlendi. Melfræi hefur verið sáð í sandfláka á svæðinu.

Breytingar hafa orðið á vatnasviði Húseyjar í kjölfar Kárahnjúkavirkjunar. Aukið rennsli er í Lagarfljóti og minna í Jöklu. Vatn hefur m.a. flætt yfir gróið land á viðkvæmum tíma með tilheyrandi rofahættu. Auk þess hleðst sandur upp í farvegi Jöklu og veldur áfoki á nýjum stöðum með bökkum árinna. Samkvæmt skýrslu Náttúrufræðistofnunar Íslands *Gróðurbreytingar 2006-2012 á Hvalbeinsrandarsandi og í Kílamýrir í landi Húseyjar á Úthéraði* (NÍ -13006) hefur grunnvatnsstaða hækkað á síðustu árum á þeim svæðum sem til stóð að græða upp. Þetta veldur m.a. breytingum á gróðurfari. Hækkun grunnvatns gekk til baka með lagfæringum á ósi Lagarfljóts í júní 2014. Áðgerðin hafði einnig áhrif á vorflóð sem sjatnaði hratt á svæðinu eftir að nýji ósinn var opnaður.

2 Áætlanir og undirbúningur

Svæðin voru skoðuð, 22.2.2014 og 27.5.2014 af héraðsfulltrúa Landgræðslunnar og Árna Óðinssyni frá Landsvirkjun. Gerðar voru áætlanir um gróðurstyrkingu á Húsey, á Tanga, með áherslu á bakkann norður að Hvalbeinsrandarsandi og suður í Kíl. Einnig á strandlengju neðst við ósasvæði Jökulsár. Gert var ráð fyrir að dreifa 3 tonnum af áburði og sá 40 kg af óhúðuðu melfræi. Áætlað var að dreifa 200 kg/ha af áburði á árbakkana og 150 kg/ha á Tanga.

3 Aðstæður

Aðstæður voru með besta móti vorið 2014. Ósi Lagarfljóts var breytt 8. júní sem varð til þess að vorflóðavatn minnkaði hratt af svæðinu og þornaði það mun fyrr en mörg undanfarin ár. Almenn virtist draga úr álagi árinna á land Húseyjar með breytingu á ósnum. Grunnvatnsstaða hefur einnig lækkað umtalsvert.

Lagarfljót virðist vera að breyta farvegi sínum á síðasta spöl sínum til sjávar með Hvalbeinsrandarsandi svo landbrot þar er nú töluvert meira en verið hefur undanfarin ár.

Mynd 1. Tekið á Tanga. Bakinn undir álagi í flóðum. 27.5.2014.

Mynd 2. Tekið á bökkum Jökulsár. 27.5.2014.

Töluverð gæsabeit er á svæðinu en einnig sækja þangað hreindýr og búfénaður.

4 Framkvæmdir 2014

Notaður var áburðurinn Yara NP 26-4 og melfræ. Gróður var styrktur á nýju sandfokssvæðunum með bökkum Jöklu (alls 600 kg). Uppgræðslusvæðið á Tanganum var lengt til suðurs og 2,4 tonnum af áburði dreift þar með áherslu á að styrkja bakka með Lagarfljóti. Samanlagt var borið á 3 tonn af áburði á Húseyjarland á vegum Landsvirkjunar. Melfræi var sáð í auða bletti og sandskafla vítt og breitt um Húseyjartorfuna. Rásir voru myndaðar með skóflu, sáð í og fræið hulið. Ábúendur á Húsey sáu alfarið um bæði dreifingu áburðar og sáningu melfræs sumarið 2014. Tafla 1 sýnir dreifingu á áburðinum en auk hennar er vísað til myndar 11 varðandi staðsetningu svæða.

Auk þess er rétt að geta að áburður sem fékkst frá Landgræðslu ríkisins og í gegnum verkefnið „Bændur græða landið“ (BGL), var að hluta til nýttur á svipuðum slóðum til frekari styrkingar á svæðunum. Landgræðslan lagði þannig til Húseyjar 3,6 tonn af áburði sem dreift var á Hvalbeinsrandarsandi og í gegnum verkefnið BGL lagði ábúandi til 3 tonn af áburði sem m.a. var dreift á svæðinu sem melfræi Lv. var sáð í.

Tafla 1. Aðgerðir 2014

Svæði	Ha	Kg áb.	Kg/ha áb.
Strönd Jökulsár	3	600	200
Strönd Tangi	6	1.200	200
Tangi	8	1.200	150
Samtals	17	3.000	

5 Árangur og samantekt

Svæðið var skoðað þann 8.10.2014 af Rúnari Inga Hjartarsyni héraðsfulltrúa og Árna Óðinssyni (Lv) ásamt Erni Þorleifssyni ábúanda á Húsey.

Árangur af áburðargjöf og sáningu melgresis undangenginna ára á Tangasvæðinu og Rönd er nokkuð góður. Svæðin tóku sérstaklega vel við sér sumarið 2014. Fyrrum opin sandbörð eru nú að miklu leiti lokuð þó enn megi sjá stöku opnanir sem jafnframt eru uppsprettur sandfoks yfir gróðurinn umhverfis. Þeir blettir eru þó orðnir litlir og ekki afgerandi fyrir heildarsvip svæðisins. Ungar sjálfsáðar melgresisbreiður innan um lyng, grös og starir eru m.a. til vitnis um að enn ber á áfoki sands á svæðinu og vistkerfin viðkvæm.

Mynd 3. Ysti hluti Tanga. Tekið á sama stað og mynd 1. 8.10.2014.

Mynd 4. Ysti hluti Tanga séð í suður. 08.10.2014.

Ágætlega hefur gengið að græða „flóða-bakka“ Lagarfljóts við Tanga og hann víða orðinn allvel gróinn. Hann er því betur undir áföll búinn nú en áður og ver sig mun betur í flóðum. Bakki Jöklu er hins vegar enn veikur og krefst aukinnar athygli. Töluvert nýtt landbrot sást þar í haustskoðunarferð.. Enn er þó eitthvað í land með að rofhætta stöðvist og komist verður fyrir sanduppsprettur á svæðinu. Uppgræðsla bakkans er mikilvæg. Bæði verja grónir bakkar sig betur í flóðum auk þess sem opnanir eru sanduppsprettur sem geta og hafa myndað nýja áfoksgeira á svæðinu.

Mynd 5. Ysti endi Tanga. Melsáning frá 2012. 8.10.2014.

Mynd 6. Ysti endi Tanga. Hundasúra í samkeppni við melgresi í sendnu barði. 8.10.2014.

Ágætur árangur varð af melsáningu sumarsins 2013. Einhverjir blettir höfðu ekki fengið áburð með og voru lakari.

Mynd 7. Víðir að skjóta rótum. 8.10.2014.

Mynd 8. Melsáning frá 2013. 8.10.2014.

Vart varð við aukið áfok úr áreyrum Jöklu vorið 2013. Við því var brugðist með áburðardreifingu á bakkann. Árangur er nokkur en svæðið er enn mjög viðkvæmt. Ekki varð vart við nýtt áfok í skoðunarferðum 2014. Hins vegar sást umtalsvert aukið landbrot á svæðinu sem rekja má til breytinga á farvegum Jökulsár og Lagarfljóts út við Hvalbeinsrandarsand.

Mynd 9. Sandfoksvæði á bökkum Jökulsár. 8.10.2014.

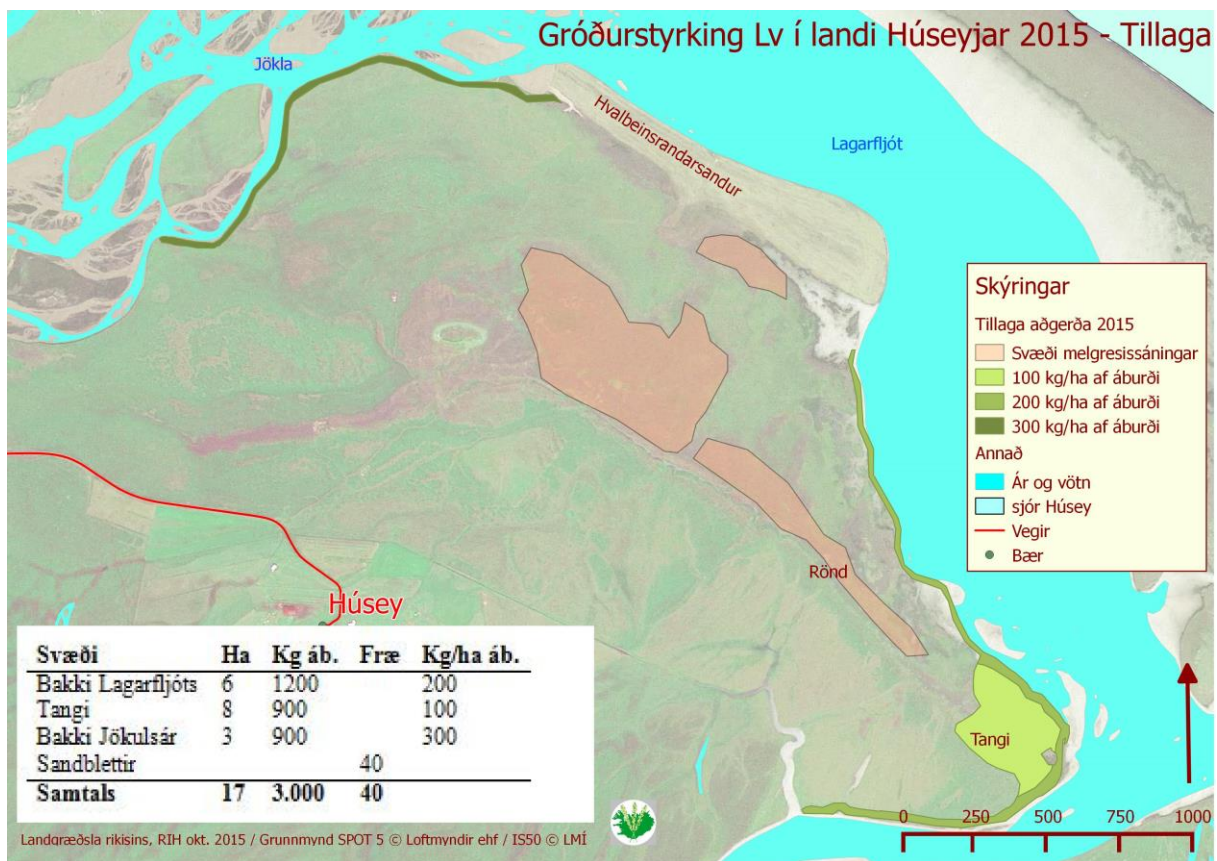
Mynd 10. Nýlegt landbrot á bökkum Jöklu. Bakkinn fékk áburð í sumar. Gróðurtorfan er þunn og sandur undir á þessum slóðum. 8.10.2014.

Svæði sem virtust dökk yfir að líta (leirset í sverði) sumarið 2013 eftir langvarandi stöðu undir flóðavatni eru byrjuð að taka við sér að nýju. Gott sumar hjálpaði þar vafalaust til. Fylgjast verður áfram með framvindunni.

6 Áætlun 2015 - tillaga

Gert er ráð fyrir að halda áfram gróðurstyrkingu við Húsey með 3 tonnum af áburði og 40 kg af óhúðuðu melfræi sumarið 2015.

Leggja þarf áherslu á bakka Lagarfljóts utan og innan við Tanga, frá kílnunna við Tanga og allt til Hvalbeinsrandarsands. Handsá melfræi í opnanir á milli Tanga og Hvalbeinsrandarsands með líkum hætti og gert hefur verið undanfarin ár með ágætis árangri. Aukin áhersla er nú á að styrkja gróður sem liggur undir mögulegu áfoki á bökkum Jöklu með áburðargjöf í von um að bakkinn styrkist. Reynandi væri að styrkja gróðurtorfuna þar með því að koma upp runnagróðri, t.d. með gulvíðisstiklingum.

Mynd 11. Tillaga að gróðurstyrkingu á Húsey 2014.

Landsvirkjun

Háaleitisbraut 68
103 Reykjavík
landsvirkjun.is

landsvirkjun@lv.is
Sími: 515 90 00

